

Megjelenik reggeli és esti kiadásban, tehát mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 10 ft, félévre 5 ft 50 kr., évnegyedre 3 ft, egy óra 1 ft. — Az esti kiadás külön küldéseiről a vidékre: Egész évre 1 ft 50 kr., félévre 80 kr., évnegyedre 50 kr., egy óra 20 kr.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASZATI LAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-szor 7 kr., 2-szor 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetések felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Opplik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent.

Nyitlitteri cikkek: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzendők. — Előfizetések s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

A jogalapot megtalálták?!

(KNG.) A Királyföld helyhatósági újra-szervezése egyike azon sürgetős belügyi reformoknak, melyeket elődázni nem lehet, hanem meg kell oldani és pedig a korigényeinek megfelelően; ezt követeli nem csak a szász nemzetiség jól felfogott érdeke, hanem mindazon szabad polgároké, kik velük együtt lakják a magyar királyok által betelepített magyar földet, a magyar korona e sajátját.

A királyföldi rendezésnek mintegy előkészítéseül küldte volt ki az ugynevezett szász egyetem 1868 január 15-én Seivert Gusztáv tudós n.-szebeni tanácsost s a nemzeti levéltár gondozóját azon meghagyással: tanulmányozza e kérdést az eredeti kufforásokból: oklevelekből, adatokból, s készítsen róla pragmaticus munkát.

E munkát ma már az egyetemi követek kezén forog. Csak azt sajnáljuk, hogy az egyetem jelenlegi elnöke nem méltatta a magyar sajtót, különösen az erdélyrészi lapokat arra, hogy őket ez érdekes munkát egy-egy példányával megörvendezesse.

Mi a 146 lapra terjedő mű kivonatát is csak a „Sieb. d. Wbltt“ hasábjairól ismerjük. Címe: „Okmányok és adatok a szász nemzeti egyetem törvényes állásáról, hatásköréről.“ Van benne 141 okmány, a legrégebb 1355-ben, a legújabb 1839-ben kelt. A gyűjtő kevés okmányt vett fel gyűjteményébe a Mohács előtti időből. Főleg arra fordított gondot, hogy a rendi nemzetek önállóságát bizonyító 1437, 1459 és 1506-ik évbeli unio-okmányokat tüntesse fel, mert, mint a „Sieb. d. Wbltt“ oly ujjonra megjegyzi, ezekből kiderül az is, hogy a vajda oly kevésse parancsolhatott a szászoknak, hogy az ágyukat tőlük „kérte“, s viszszaadásukat „keresztényi hitére fogadta.“

A 16—128 számú okmányok a fejedelmi korra vonatkoznak; ezekből olvassa ki a „S. d. Wbltt“ azt, hogy az erdélyi államalkotmány lényegileg „a három autonóm nemzet“ szövetsége volt, kik közös országgyűlésen intézték közös ügyeiket, de a korona közvetlen felsőháza alatt saját törvényeik és szokásaik szerint önmagukat kormányozták. Elő van adva ezekben, mint a n.-szebeni erz-ország lap állítja — hogyan nőttek össze „a szász tartományok“ egy történeti-politikai egységig, „Natio Saxonica“—vá. Ezt bizonyítaná: Brassó 1527-beli átíratja az egyetem egybehívása alkalmából; a Brassó és Segesvár uniójáról szóló levél, 1613 máj. 27-ről — s végül a valamennyi „szász kerület“ (?) uniójáról szóló okmány 1613 december 10-éről.

I. Lipót halálától kezdve csak 12 okmány van ismertetve, mivel, mint a „S. d. Wbltt“ oly tudós arccal megjegyzi — a szerző azt föltételezte, hogy az egyetem ez időbeli fejlődését, vagy is: az utolsó századok országgyűlési aktáit, ezek közt az 1790/1 belikelet, a szász nemzet jogi állását illetőleg, az avatottak ismerik, erre nézve kétség fenn nem foroghat.

Hogy a szász nemzet mily mérvben birt municipális autonómiával törvényszerűleg és tetteleg, erre nézve hivatkozik a „S. d. Wbltt“ az 1836. aug. 24-ki udvari decretumra, melyben az egyetem a Királyföldön behozandó teletkönyvek tárgyában statutum fölterjesztésére utasított; az 1846. máj. 22-ki udvari decretumra, mely azon törvényről szól, mely szerint osztandók fel a házak a Szászföldön; végül az 1845. júl. 18-ki és 1846. aug. 14-ki udvari decretumokra, melyek a felebbezési határidőt szahják meg, stb.

Majd Seivert művén kívül belekaposzkodik a „Sieb. d. Wbltt“ az 1791. XIII. cikk szavaiba: „az egyetem és az összes nemzet a törvényes, a Lipót-hitlevélnél megfelelő állásban“ megtartatik. E hatalmas, de ma már elavult, elévült idézetek után győzelmesen mutat a „S. d. Wbltt“ „a szászok jogi állására“ mely szerint:

harmadik bevett nemzet voltak, s mint ilyen vettek részt az erdélyi közös országgyűlés határozataiban, a királyok és fejedelmek választásában, a hadizenetekben és békekötésekben;

saját belügyeiket közvetlen a királlyal érintkezve intézték;

saját zárt területek volt, külön törvénykezéssel, beltörvényhosszással, beligazgatással: a kereskedelem és ipar, az adófelosztás és beszédés, utépítés és hivatalok betöltése ügyében, s hogy Seiverttel egyetértve jogos azon következtetés, miszerint az egyetem jogai és szabadságai nem az egyes 11 külön kerület, hanem a politikai egységet képező egyetemé s az volt és van azok megóvására hivatva.

Azt véli a „S. d. Wbltt“, hogy ezekben föttalálta a mai kornak megfelelő jogalapot. Korántsem!

Hogy a szászok voltak peculium fisci, utóbb harmadik rendi nemzet; hogy kerületeiket, telepeiket régen provinciáknak nevezték el, s ma a Királyföldet „reichs-ummitelbar“ területnek hirdetik a lelkileg elvakultak; hogy ekkor és ekkor udvari decretumok ezt és eztrendelték, bár a törvények régen is kimutatták a statuták határait; hogy a Lipóthitlevélnél megfelelő állásban voltak az 1791. XIII. tozikk értelmében is, de abban többé sem ők, sem más nem lehet: ez jó szász uraim! ma, midőn Magyarország egész egyetemes alkotmánya képviselativé változott át, s a rendi kiváltságok országunk minden szögletében helyet adtak az egyenjogúság intézményeinek; midőn többé nem rendi nemzetek, hanem népképviselők ülnek együtt parlamentünkben; midőn az ipar és kereskedelem érdekeinek emelése országos teendő és nem lehetnek többé egyetemi pourparlerekre való feladat; midőn az adott nem portákra oszlik, egyezkedési accordák alapján, hanem az állam veti ki és szedi be a direct és indirect adokat a parlament jóváhagyásával; midőn közutaink gyalogsága hangosan vádolja az eddig lajháros autonómiát mindenfelé, s a hivatalok betöltése — a helyhatóságok közigazgatási tisztviselőit kivéve — a felelős kormány feladata, sőt ép maguk az ó-szászok javasolják: neveztesenek ki még a királyföldi, közigazgatási, széki és vidéki főtisztviselők is: mindezek, mondom, korántsem szólnak a mellett, mintha a „S. d. Wbltt“ férfiai Seivert segélyével feltalálták volna a modern jogalapot.

Az okmányokból, jó urak, igen sok voltat lehet egyoldaluan idézve bebizonyítani; de midőn mindenki elveszté, sőt lemondott a kiváltságokról, belátva ez előjogok ez idő szerinti tartatlanságát: akkor nevetségesnek látszik előttem, ha épen csak az ó-szászok egy töredéke akarja visszahozni a rendiséget az ő mindenféle salangáival és rongyaival, még pedig úgy, hogy ez a gyönyörűségi állapot csakis a Királyföldön, hazánk e területén állíttassék vissza és őriztessék meg. Talán igen is sok lenne ez a jóból?! És vajon ki lenne képes azt ma fenntartani?!!

Az 1871-ki állam-költségvetés,

amint azt az országgyűlés megállapította.

A javaslat 1-ső §-sa így szól: Az 1871. évre a magy. korona országainak rendes kiadásai: 149,923,961 o. é. forintban: rendkívüli kiadásai: 55,099,706 o. é. forintban; hitel és pénztár műveleti kiadásai: 55 millió 780 ezer 505 forintban állapítottak meg.

A 2-dik §. részletesen elősorolja, mikép osztatnak meg ez összegek, fejezetek, címek és rovatok szerint. A javaslat nagy terjedelménél fogva csak a fejezetekre szorítkozunk.

Rendes kiadások: I. A kir. udvartartás költségei 3,650,000 ft. II. Ő felsége kabinet irodája 608,229 ft. III. Községi kiadások 23 millió 713,792 ft. IV. Állam-adóssági járulékok 32 millió 723,200 ft. V. Az 1849-től 1860. évig tetteleg fennállott közp. közegének nyugdíjai 280 ezer ft. VI. A miniszteriumok nyugdíjai 2 millió 446,166 ft. VII. A főrendi és képviselőház szükségleteire 800,000 ft. VIII. Horvát-Slavin országok beligazgatási szükséglete 2,200,000 ft. IX. Fiume 81,230 ft. X. Al-lami számvénvőszék 158,000 ft. XI. Miniszterelnökség 328,680 ft. XII. Ő felsége körüli miniszterium 70,314 ft. XIII. Belügyminiszterium 10,007,814 ft. XIV. Pénzügyminiszterium 47,630,999 ft. XV. Közm. és közl. miniszterium 5,108,790 ft. XVI. Földm. ipar és keresk. miniszterium 8,701,470 ft. XVII. Kultuszminiszterium 2,863,987 ft. XVIII. Igazságügyminiszterium 3,502,470 ft. XIX. Honvédelmi miniszterium 5,550,720 ft. XX. Horvátminiszterium 45,500 ft. Rendes kiadások összege tehát 149,923,961 ft.

B. Rendkívüli kiadások:

I. Közügyi kiadás 7,646,202 ft. II. Miniszterelnökség 50,000 ft. III. Belügyminiszterium 813,204 ft. IV. Pénzügyminiszterium 10,746,037 ft. V. Közm. és közl. miniszterium 28,677,046 ft. VI. Földm. ipar és keresk. minisz. 741,900 ft. VII. Kultuszminisz. 1,680,430 ft. VIII. Igazságügyminiszterium 371,600 ft. IX. Honvédelmi miniszterium 4,373,287 ft. A rendkívüli kiadások összege tehát 55,099,706 ft.

C. Hitel és pénztár műveleti kiadások:

I. Általános kezelési költségek 283,050 ft. II. Földteherment. és örökváltások 16,540,000 ft. III. Vas-uti kölcsön 26,758,280 ft. IV. Szőlődezmaváltás 3 millió 166,179 ft. V. Sorsolási kölcsön 8,133,160 ft.

VI. Független adósság 849,846 ft. VII. Pénztári műveletek (provisiók a bankári kezeléseik után) 100,000 ft. Összesen 55,780,505 ft.

A 3. §-ban a fentebbi megajánlott kiadások fedezésére a bevételek jelöltetnek ki következő előirányzat szerint:

A) Rendes bevételek. I. Ő felsége körüli miniszterium 540 ft. II. Belügyminiszterium 57,960 ft. III. Pénzügyminiszterium 130,984,231 ft. IV. Közmunka és közl. min. 81,580 ft. V. Földmívelési ipar- és keresk. min. 7,170,150 ft. VI. Kultusz-miniszterium 297,560 ft. VII. Igazságügyminisz. 54,820 ft. Össz. 145,646,841 forint.

B) Rendkívüli bevételek. I. Közös p. ü. pénztár 3,512,705 ft. II. Belügyminiszterium 59,024 ft. III. Pénzügymin. 10,297,281 ft. IV. Közm. és közl. min. 24,452,497 ft. V. Földm. ipar- és keresk. min. 10,000 ft. VI. Kultuszmin. 37,650 ft. VII. 1870. évi hitelmaradványokból: 4,241,369 ft. Összesen 42,610,526 ft.

C) Hitelpénztár műveleti bevételek. I. Földtehermentesítési örökváltások 16,540,000 ft. II. Vasuti kölcsön 25,968,078 ft. III. Szőlődezmaváltás 3,166,179 ft. IV. Sorsolási kölcsön: 8,133,150 ft. V. Független adósság: 27,036 ft. VI. Pénztári műveletek 170,000 ft. Összesen: 54,004,443 ft.

A 4. §. a különbözetet 18,542,362 ft. mutatja be; és e hiány fedezésére felhatalmazza a minisztert, hogy az államnak a díjak, bélyegek és illetékek hátralékából származó nagybörzstint jelzálogilag és biztosított követeléseik alapján, a fedezendő összeg erejéig, időről időre kamatozó kincstári utalványokat adhasson ki, vagy e hiány fedezését más megfelelő hitelművelettel eszközölhesse.

Az ezen hitelműveletek folytán származandó függő adósság azon arányban lesz visszafizetendő, melyben az érintett követelések az állampénztárba befolyának.

A határőrvidék feloszlatása.

Mint több oldalról megegyezőleg jelentik, közelebb valósítatik. A „Zukunft“ azt akarja tudni, hogy e kérdés a múlt hétfőn, Bécsben ő felsége elnöklése alatt tartott minisztertanácsban szönyegre került, s a dolog úgy áll, hogy a magyar javaslat elfogadása biztosítottnak látszik. Tervben volt ugyan, hogy a magyar quótát nem 2, hanem 2½ %-val javasolják majd fölemeltetni, de e tervre most alig gondolnak komolyan. Az azonban valószínűleg látszik, hogy a kérdés megoldása nemcsak a két varasdi ezredre szorítkozik, hanem kiterjed az egész katonai határőrvidékre. A mint a quóta-kérdés véglegesen elintéztetik a zágábi és pétervárdi katonai főparancsnokságok a közös hadügyminiszteriumtól azonnal áttételnek a magyar honvédelmi miniszterium hatósága alá, s annak vezetése alatt fog végbe menni az egész polgárosítás. Hogy ez a lehető legcsekélyebb fennakadással járjon, a határőrvidéken fennálló szokásokkal és személyes érdekekkel igen kíméletesen fognak bánni. A határőrvidéki communityoknak ugyanis tetszésére bízatik, hogy még néhány évig mostani szerkezetüket fenntarthatassák vagy az új horvát municipális statutumot elfogadják; a ház-közösségeeknek időt engednek, mely alatt vagy önkénytelen feloszlatnak, vagy az illető zágábi országgyűlési határozat alapján átalakulhatnak; az iskola és a rendőrség ügyét csak fokonyként fogják átalakítani. Mindenekelőtt azonban kimondatnék azon alapelv, hogy az összes közigazgatási tisztviselők eddigi működési körükben meghagyatnak s anyagi helyzetük nem fog sorbulást szenvedni; csak azok bocsátatnak el, kik a szolgálatra teljesen képtelenek, de ezeknek is ellátási igényeit igen loyális módon fogják kielégíteni. Ezenfőlül a közlekedési ügyre kiváló gond fordítottik, a nagy építések, az adriai tengerhez vezető vasut s a csatorna nagy erővel megkezdetnek, hogy így a nép anyagi jólétén tetemesen lendítsenek. Megjegyezzük, hogy mindezt a „Zukunft“ból vesszük át, mely e rendszabályokat igen megnyugtatóknak találja, de haragszik azért, hogy minden nagyobb reformnak Pestről kell kezdeményeztetnie. Ha a „Zukunft“ közleményei valók, az arról tanuskodnak, hogy gróf Andrássy e rendkívüli eszélyt és tapasztalatot igénylő kérdést, csakugyan oly ildommal oldja meg, mely magas állam férfui reputációjának nem csekély dicsőségére válik. („Pesti Napló“)

Visszapillantás a háborúra.

A német sereg diadaltrophaeumait a „Staatsanzeiger“ a következőképp állítja össze:

1870 végével az addig német kézbe került, sebet nem kapott hadifoglyok, ágyuk, sasok és zászlók a következő összegre mentek: 11,160 tiszt, 333,885 közember, 4640 ágyu, 115 sas és zászló. A január hó jelentékeny számmal növelte ez adatokat, a kisebb ütközetek egész során végig a Vesoul, Danjoutin, Viller-Sexel, Frahier, Beauvois és Bourgne mellett folyt ütkö-

zeteken kívül január 6-án Rocroynál, hadifoglyul esett 300 ember, német kézbe került 72 ágyu és 1 zászló, január 10 én Peronneban 3000 ember, és 15 ágyu, Werder tábornok Bourbaki ellen vívott három napi küzdelmeiben 4000 ember, január 19-kén St.-Quentin mellett 9000 ember, a francia déli hadsereg a svájci határra való üldözése alatt 2 tábornok, 48 tiszt, 14,000 ember és 19 ágyu, és Páris január 28. capitulatioja következtében 602 tábori ágyu és 1357 ágyu az erődök és várövből. A nélkül, hogy a számokat teljesen pontosnak lehetne állítani, a hét havi háború folytán Franciaországtól elvett hadifoglyok és hadi trophäumok hozzávetőleg felvett összes száma: 11,700 tiszt, 380,000 ember, 6700 ágyu és 120 zászló és sas.

Halálesetek, szökések és más okok folytán szünetlen változott a hadifoglyok száma; február végével befejezett jelentések szerint a depotok és fellebbezési helyekről a Németországban levő francia foglyok összes száma február 19-én tett 11,669 tisztet és 363,326 embert, azaz 374,995 főt. Ezen összeg Észak- és Dél-Németország közt oszlik meg: az elsőre esik 10,527 tiszt és 296,632 közember, kik közül 28,458 elsassiak és német-lotharingiaiak, a délnémet államokra esik 1142 tiszt és 66,694 ember. A porosz királyságra 271 tiszt és 19,707 ember, a mecklenburg-schwerini nagyhercegségre 30 tiszt és 3983 ember, a mecklenburg-strelitzire 16 tiszt és 1364 ember, Hessenre, Maincon kívül, 496 ember és a saját katonai kormányzással nem bíró észak-német szövetséges államokra esik 975 tiszt és 8155 ember. Dél-Németországban van: 547 tiszt és 39,536 ember a bajor királyságban, 119 tiszt és 12,839 ember Würtembergben, 333 tiszt és 13,839 ember a badeni nagyhercegségben, és 143 tiszt és 2569 ember a Hessen déli részében.

A mi a német veszteségeket illeti, a veszteségi lajstromokból a Correspondenz Stern a következő összeállító kimutatást készítette. Ezek a lajstromok a 12 észak-német hadtestre, úgy a mint ezek békélábon szerveztetnek, valamint a badeni hadosztályra terjednek ki és a következő adatokat nyújtják kezünkbe. Elcsélt 2 tábornok, 72 törzstiszt, 791 hadnagy és kapitány, 240 őrmester, őrmester helyettes, lovas őrmester, alőrmester, tábornoki trombitás és zászlótartó, 1275 esendőr, altiszt, trombitás fensipos (hautbois) és fővadász, 11,567 alkáplár, zenész és közlegény, 1 lelkész és 16 orvos stb. Összesen 865 tiszt és 13,099 ember.

Megsebesült: 14 tábornok, 192 törzstiszt, 1674 alsóbb tiszt, 997 őrmester stb., 5681 altiszt stb., 57,832 őrzvezető stb., 2 lelkész, 1 lovasorvos, 1 puskaműves, 107 orvos stb., 46 beteg hordár, összesen: 2880 tiszt és 64,037 közlegény. Eltűnt: 46 tiszt, 81 altiszt, 6 zászlótartó, 12 őrmester, 5 alőrmester, 1 lovas őrmester, 1 ezredados, 1 zászlóalados, 17 orvos, 37 kóroda szolga, 32 beteg és illető tépeshordó, 2 lovasorvos, 1 fizetőtiszt, 7041 őrzvezető stb., összesen: 46 tiszt és 7047 ember. Eszerint az összes veszteség 3791 tiszt és 85,173 ember.

Nincsenek ide számítva azon ezerek, kik kórodákban haltak meg vagy megsebesülés nélkül a táborban vagy otthon a nehéz munkában lettek képtelenné.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Feladatott Pesten márt. 20. 10 óra 45 p. délelőtt. Érkezett Kolozsvárra márt. 20. 12 ó. 10 p. d. u.

Páris, márcz. 19. A kormányoknak a Montmartre-ra intézett kormádása teljesen megghiusult; Lecont tábornok a felkelők kezébe esett, kik agyonlövés-sel fenyegetik, ha visszautasítják föltételeiket; egy századost közemberei megöltek; az összes sorkatonaság átment a felkelőkhez.

Legújabb táviratok.

Páris, márt. 17. A nemzetgyűlés 45 tagból álló bizottságot alakított, az ellenség által megszállott departementok helyzetének kinyomozása végett. Ezen bizottmány elnöke az illető departementok polgármestereihez egy iratot intézett, melyben felhívja azokat, hogy a községeknek a requisitók által élelmiszerekben, pénzben és adókban okozott károkat tudassák vele.

A „Journ. Officiel“ jelenti, hogy Valentin tábornok bizott meg a rendőrfőnökség teendőivel. A hadügyminiszternek egy a párisi és vidéki mozgó örökhöz intézett proklamatioja ezeket mondja: A szerencse nem kedvezett erőfeszítéseiknek; azonban honunk becsületét megmentették; és előjövend ama — mint hiszem, nem távollévő — nap, melyen meg leend nektek engedve, erővel, erőlyllyel és hódolattal a honnak visszaadni multjának teljes nagyságát. Erről legyetek biztosak, semmi és senki sem lenne képes nemzetünk gondviselés-szerű sorsát sokáig feltartóztatni.

